

TEMA 24 (2). Sveti red

Pomoću sakramenta reda povjerava se sudjelovanje u svećenstvu Kristovom na način prenijet po apostolskom nasljedstvu. Službeno svećenstvo se razlikuje od općeg svećenstva vjernika, proizlazi od krštenja i potvrde

7.12.2012.

Kristov Svećenički Red

Od Izraelskog naroda, imenovanog u Iz 19,6 kao «kraljevstvo svećenikâ»,

pleme Levi izabrano je od Boga «za službu Prebivalištu svjedočanstva» (*Br* 1,50); između levita se tada posvećivalo svećenike starog zavjeta obredom pomazanja uljem (usp. *Iz* 29,1-7), podijelivši im časnu službu «na korist ljudima u njihovu odnosu s Bogom, da prinosi i darove i žrtve za grijeh» (*Hb* 5,1). Kao sastavni dio Mojsijevog zakona, ovaj svećenički red je «uvod u bolju nadu» (*Hb* 7,19), «sjena budućih dobara», više od biti stvarnosti «ne može nikada istim žrtvama, što se neprestano iz godine u godinu prinose, učiniti savršenim one koji pristupaju» (*Hb* 10,1).

Levitsko svećeništvo preduobličilo je na neki način kod izabranog naroda puno ostvarenje svećeništva u Isusu Kristu, ne vezano ni uz rodoslovlje, ni uz žrtve u hramu, ni uz Zakon, već samo uz Boga (usp. *Hb* 6,17-20 i 7,1ss). Zato ga je «Bog proglasio Velikim Svećenikom sličnim

Melkisedeku» (Hb 5,10), koji «jednim jedinim prinosom učinio zauvijek savršenim one koje posvećuje» (Hb10,14). U stvari, utjelovljena Riječ Božja, u ispunjenju mesijanskih proročanstava, otkupljuje sve ljude svojom smrću i uskrsnućem, predavši svoj vlastiti život u ispunjenju svog svećeničkog uvjeta. Ovo svećeništvo, koje sam Isus predstavlja riječima posvećenja i poslanja (usp. Iv 10,14), ima, prema tome, univerzalnu vrijednost: ne postoji «spasonosno Božje djelovanje izvan jedinstvenog Kristova posredovanja»¹

Svećeništvo kod apostola i apostolskih nasljednika

Na posljednjoj večeri, Isus manifestira volju, učiniti svoje apostole sudionicima svog svećeništva, izrazivši to kao posvećenje i poslanje: «kao što ti mene posla u svijet, i ja njih poslah u

svijet. Ja sebe samog posvećujem za njih da i oni budu posvećeni istinom» (*Iv* 17,18-19). Ovo sudjelovanje postaje stvarnost u raznim prilikama za vrijeme Kristove službe, koje se mogu smatrati sukcesivnim koracima koji će voditi k ustanovljenju svetog reda: kada zove apostole da mu se pridruže (usp. *Mk* 3,13-19), kada ih poučava i šalje da propovjedaju (*Lk* 9,1-6), kada im predaju moć opraštati grijeha (usp. *Iv* 20,22-23), kada im povjerava opće poslanje (usp. *Mt* 28,18-20); sve do najposebnije prigode, kada im naredi slaviti Euharistiju: «ovo činite na ,pju uspomenu» (*Kor* 11,24). U apostolskom poslanju oni «bijahu učvršćeni potpuno na dan Duhova»².

Za svog života, «ne samo da su imali razne suradnike u službi, nego su, pod uvjetom da se poslanje povjereno njima nastavi nakon njihove smrti, apostoli, kao

testament, povjerali svojim neposrednim suradnicima zaduženje, da dovrše i konsolidiraju djelo koje su oni započeli (...) i dali su im red da, u svoje vrijeme, drugi iskušani ljudi kad oni umru, preuzmu na sebe službu». To je kao «biskupi, skupa sa svećenicima i đakonima, primili su službu zajednice da vode stado u ime Božje kao pastiri, kao učitelji doktrine, svećenici svetog obreda i službenici povlaštenog autoriteta»³.

Iturgija ređenja

U Novom Zavjetu, apostolska služba se prenosi polaganjem ruku, popraćena molitvom (usp. *Hch* 6,6: 1 *Tm* 4,14; 5,22; 2 *Tm* 1,6); ovo je poznata praksa kod najstarijih obreda ređenja, koji su preuzeti u *apostolskoj Tradiciji* i u *Statuta Ecclesiae Antiqua*. Ova bitna jezgra koja sačinjava sakramentalni znak, obogaćivana je kroz vijekove nekim

pridodanim obredima, koji su različiti u pojedinim liturgijskim predajama. «Tako u latinskom obredu, uvodni obredi – predstavljanje i izbor ređenika, biskupov nagovor, ispitivanje ređenika, litanije svih svetih – potvrđuju da je izbor kandidata izvršen prema običaju Crkve i pripremaju za svečani čin posvete. Slijede drugi obredi koji izražavaju i simbolično dovršuju netom ispunjeno otajstvo: to su za biskupa i prezbitera pomazanje krizmom što je znak posebnog pomazanja Duha Svetoga koji njihovu službu čini plodnom; predaja knjige evanđelja, prstena, mitre i pastirskog štapa biskupu u znak njegova apostolskog poslanja da navješta riječ Božju, njegove vjernosti Crkvi, Kristovoj zaručnici, njegove službe pastira Kristova stada; prezbiteru pružanje plitice i kaleža, "dara svetoga naroda", a on je pozvan da ga prinosi Bogu; pružanje knjige evanđelja

đakonu koji je primio poslanje naviještanja Kristova evanđelja.» (*Katekizam*, 1574).

Narav i učinci primljenog reda

Pomoću sakramenta reda povjerava se sudjelovanje u svećenstvu Kristovom na način prenet po apostolskom nasljedstvu. Službeno svećenstvo se razlikuje od općeg svećenstva vjernika, proizlazi od krštenja i potvrde; oba «se zareduju jedno za drugo», ali «njihova razlika je bitna, ne samo gradual»⁴. Vlastito je i specifično za službeno svećenstvo biti «sakramentalna reprezentacija Krista Glave i Pastira»⁵, to što dopušta vršiti Kristov autoritet u pastoralnom djelovanju propovijedanja i upravljanju, i raditi *in persona Christi* u vršenju sakramentalne službe.

Repraesentatio Christi Capitis uvijek opstoji u službeniku, čija duša je dobila pečat sakramentalnog

karaktera, utisnut neizbrisivo u dušu za ređenja. Karakter je, dakle, temeljni učinak sakramenta, i jer je trajna stvarnost, red ne može biti ponovljen, ni dokinut, niti udjeljen na ograničeno vrijeme. «Tko je valjano zaređen može, naravno, iz opravdanih razloga, biti lišen obveza i službi vezanih uz ređenje ili mu može biti zabranjeno da ih vrši, ali ne može više postati laik u pravom smislu te riječi» (*Katekizam*, 1583).

Red u svakom od svojih stupnjeva dobiva osim toga «Milost Duha Svetoga vlastita sakramentu reda suobličuje ređenika Kristu Svećeniku, Učitelju i Pastiru, kojemu je postao službenik» (*Katekizam*, 1585). Ovo *službovanje* je, koliko dar, toliko zadaća, jer se red prima u vidu služenja Kristu i vjernicima koji u Crkvi suobličuju njegovo mistično Tijelo. Još detaljnije, za biskupa je primljeni dar «Duh upravljanja koji si dao svom ljubljenom Sinu Isusu

Kristu, on ga je prenio na apostole»⁶. Za prezbitera se moli Boga za dar Duha «da bude dostojan bezprijekorno se pojaviti pred tvojim oltarom, navještati evanđelje tvojeg kraljevstva, da ostvaruje službu tvoje istinite riječi, prikazivati darove i duhovne žrtve, obnavljati tvoj narod posredstvom kupelji preporođenja; tako da ide ususret našem veličajnom Bogu u Spasitelju Isusu Kristu»⁷. U slučaju đakonâ, «sakramentalnom milošću, u zajedništvu s biskupom i njegovim svećenikom, služe Narodu Božjem u službi liturgije, riječi i ljubavi»⁸

Stupnjevi svetoga reda

Đakonat, svećenički red i episkopat održavaju međusobno nutarnji odnos, kao stupnjeve jedinstvene sakramentalne stvarnosti svetog reda, primljene uzastopce na u sebi uključiv način. Na svoj način, oni se razlikuju prema podjeljenoj

sakramentalnoj stvarnosti i premanjihovim odgovarajućim funkcijama u Crkvi.

Episkopat je «punina sakramenta svetog reda», nazvan «u liturgiji Crkve i u svjedočanstvu svetih otaca "najviši svećenički red" ili "vrh svete službe"»⁹. Biskupima se povjerava «služba zajednice da vodi stado u Božje ime kao pastiri, kao učitelji doktrine, svećenici svetog bogoštovlja i službenici opremljeni autoritetom»¹⁰. Oni su nasljednici apostola, i članovi biskupskog kolegija, kojem se pridružuju neposredno snagom ređenja, održavajući hijerarhijsko zajedništvo s Papom, glavom kolegija, i s ostalim članovima. Njima uglavnom pripadaju funkcije prvenstva, kako u općoj Crkvi, predsjedajući mjesnim Crkvama, koje upravljaju «kao namjesnici i izaslanici Kristovi», i to rade «svojim savjetima, svojim opomenama, svojim primjerima, ali i

svojim autoritetom i svetom
vlašću»¹¹. Od biskupijskih dužnosti
«ističe se propovijedanje Evanđelja.
Jer biskupi su navjestitelji vjere, koji
stiču nove učenike za Krista i oni su
autentični učitelji to jest, baštinici
Kristova autoriteta, koji
propovijedaju narodu da im je
povjerena vjera koja treba rasti i
primijeniti se na život» i «kada
naučavaju u zajednici po Rimskom
Biskupu, u svemu ih se mora
poštivati kao svjedoke božanske i
katoličke istine»¹². Naposljetku, kao
upravitelji milosti vrhovnog
svećenika, svojim autoritetom
reguliraju zdravo i plodonosno
dijeljenje sakramenata: «oni uređuju
upravu krštenja kojom se dopušta
sudjelovanje u Kristovom
kraljevskom svećenstvu. Oni su
izvorni službenici potvrde, dijelitelji
svetih redova, usklađivači pokajničke
discipline,; oni brižno savjetuju i
poučavaju svoj narod da sudjeluje s

vjerom i štovanjem u liturgiji i, nadasve, u svetoj misnoj žrtvi»¹³.

Svećenstvo je ustanovljeno od Boga da bi njegovi službenici «imali svetu vlast reda za prikazivanje žrtve i opraštanje grijeha i da bi obavljali javno, u Kristovo ime, svećeničku službu na korist ljudima»¹⁴.

Svećenicima se povjerilo službeno djelovanje «u podređenom stupnju, s ciljem da, postavljeni u svećenički red, budu suradnici biskupskog reda za pravično ispunjenje apostolskog poslanja»¹⁵. Oni sudjeluju «u autoritetu kojim sam Krist oblikuje, posvećuje i upravlja svojim Tijelom», i po primljenom sakramentalnom redu «ostaju obilježeni s osobitim karakterom koji ih uobličuje s Kristom Svećenikom, tako da smiju raditi *in persona Christi Capitis*»¹⁶. Oni «oblikuju, skupa sa svojim biskupom, svećeništvo posvećeno raznim poslovima»¹⁷ i obavljaju svoje poslanje u neposrednom kontaktu s

ljudima. Još konkretnije, svećenici «imaju kao glavnu obvezu naviještati svima Kristovo Evanđelje, ustrojiti i unaprijediti Narod Božji, ispunjavajući zapovijed Gospodinovu: "Idite po svem svijetu i propovjedajte Evanđelje svakom stvorenju"»¹⁸.

Njihova djelatnost je usredotočena «na euharistijsko čašćenje ili pričest, u kojem, *in persona Christi agentes*, i proglašavajući njegovo Otajstvo, pridružuju sa žrtvom svoje Glave, Kristom, molitve vjernika (usp. 1 Kor 11,26), prikazujući i primjenjujući u Misnoj žrtvi, do Gospodinova dolaska, jedinstvenu Žrtvu Novog Zavjeta, naime Krista koji prikazuje samoga sebe Ocu, kao neokaljanu žrtvu (usp. Hb 9,14-28)»¹⁹. Ona se združuje sa «službom pomirenja i olakšanja», koje surađuju «s pokajanim ili bolesnim vjernicima». Kao istinski pastiri, «oni, vršeći, posredstvom svog autoriteta, službu Krista, Pastira i Glave, ponovno sjedinjuju Božju obitelj u bratstvo,

živahno i vođeno prema jedinstvu i po Kristu u Duhu, vode je prema Bogu Ocu»²⁰.

Đakoni čine niži hijerarhijski stupanj. Na njih se polažu ruke «ne za svećenički red, nego za službu», koju vrše kao *repraesentatio Christi Servi*. U nadležnost đakonata spada «propisano upravljanje krštenjem, čuvanje i dijeljenje Euharistije, pomaganje u ime Crkve i blagoslivljanje brakova, donositi popudbinu umirućima, čitanje Svetog Pisma vjernicima, poučavanje i opominjanje naroda, voditi bogoštovlje i molitvu vjernika, upravljati bratovštinama, voditi pogrebne svečanosti»²¹.

Službenik i kandidat

Uprava reda u sva tri stupnja rezervirana je isključivo za biskupa: U Novom Zavjetu ga dijele samo apostoli, i, «Budući da je sakrament Reda sakrament apostolske službe,

dužnost je biskupa kao apostolskih nasljednika prenositi "duhovni dar" (LG 21), "mladice iz apostolskog nasljeđa" (LG 20)» (*Katekizam*, 1576), čuvane kroz vijekove u službi zaređivanja.

Za zakonitost biskupskog ređenja, u latinskoj Crkvi se traži izričito papinsko ovlaštenje (usp. CIC, 1013); u istočnim Crkvama je zadržana za Rimskog biskupa, za Patrijarha ili za Metropolitu, ali je uvijek nedopuštena, ako ne postoji zakonito ovlaštenje (usp. CCEO, 745). U slučaju svećeničkih i đakonskih ređenja, točno se odredi da zaređujući bude vlastiti biskup kandidata, ili netko tko je dobio biskupsko pismeno odobrenje od mjerodavnog autoriteta (usp. CIC, 1015-1016); ako se ređenje događa izvan vlastitih granica, potrebna je dozvola dijecezanskog biskupa (usp. CIC 1017).

Za valjanost ređenja u sva tri stupnja, potrebno je da kandidat bude muškarac i da je kršten. Isus Krist je, u stvari, odabrao za apostole samo muževe, unatoč tome što su se među njegovim sljedbenicima nalazile i žene, koje su u raznim prilikama pokazivale znatnu vjernost. Ovo vladanje Gospodinovo služi kao pravilo za sav crkveni život i ne može se smatrati slučajnim, jer su se već apostoli osjećali vezani za praksu te su ruke polagali jedino na muškarce, i onda, kada je Crkva bila raširena u krajevima gdje prisutnost žena u službi ne bi izazivala zbunjenost. Crkveni Oci vjerno su slijedili ovo načelo svijesni da se radi o jednoj obvezujućoj predaji, koja je primjereno prihvaćena u saborskim dekretima. Crkva, prema tome, «se ne smatra autoriziranom dopuštati ženama svećenički red»²²

Legitimno i potpuno plodonosno ređenje zahtjeva nadalje, od strane

kabdidata, zvanje nadnaravne stvarnosti, odjednom potvrđena pozivom mjerodavnog autoriteta («zov hijerarhije»). S druge strane, u latinskoj Cerkvi vlada zakon crkvenog celibata za tri stupnja; on «on se sigurno ne traži po samoj prirodi svećeništva»²³, ali «ima puno slučnosti sa svećeništvom», jer po njemu klerici sudjeluju u celibatskom modalitetu prihvaćenom za Krista radi ostvarenja njegovog poslanja, «pridruže se Njemu puno lakše s nepodijeljenim srcem, posvećuju se puno slobodnije u Njemu i za Njega službi Božjoj i ljudima». S potpunim predanjem svojih života povjerenom poslanju zaređenici «evociraju tajanstven brak ustanovljen za Boga (...), po kojem Crkva ima Krista za jedinog Zaručnika. Konstituiraju se, osim u živom znaku onog budućeg svijeta, već prisutnom kroz vjeru i ljubav, u kojem se djeca uskrsnuća ne će ženiti niti udavati»²⁴. Celibat nije obavezan

za stalne đakone ni za đakone i svećenike istočnih Crkvi. Naposljetku, za ređenje se traže određene nutarnje i vanjske sklonosti, nužno znanje i životna dob, ispunjenje prethodnih formalnosti za ređenje i odsutnost zapreka i nepravilnosti (usp. CIC, 1029-1042; CCEO, 758-762). Kod kandidata za biskupsko ređenje vladaju posebni uvjeti koji osiguravaju njegovu podobnost (usp. CIC, 378).

Philip Goyret

Temeljna bibliografija

Katekizam Katoličke Crkve, 1533-1600.

Preporučena literatura

II VATIKANSKI KONCIL, Const. *Lumen Gentium*, 18-29; Decr. *Presbiterorum Ordinis*, 2, 4-6, 15-17.

Sv. Josemaría, Homilija *Sacerdotes para la eternidad, en Amar a la Iglesia*, Palabra,

Madrid 1986, pp. 63-82.

1KONGREGACIJA ZA NAUK VJERE,
Decl. *Dominus Jesus*, 6-VII-2000, 14.

2II VATIKANSKI KONCIL, Konst.
Lumen Gentium, 19.

3*Ibidem*, 20.

4*Ibidem*, 10.

5IVAN PAVAO II, Ex. Apost. *Pastores dabo vobis*, 25-III-92, 15,4.

6RIMSKI PONTIFIKAL, Ređenje biskupa, posvetna Molitva.

7BIZANTINSKI OBRED, Molitva svećeničkog ređenja.

8II VATIKANSKI KONCIL,
Konst. *Lumen Gentium*, 29

9 *Ibidem*, 21.

10 *Ibidem*, 20.

11 *Ibidem*, 27.

12 *Ibidem*, 25.

13 *Ibidem*, 26.

14 II VATIKANSKI KONCIL, Dekr.
Praesbiterorum Ordinis, 2.

15 *Ibidem*.

16 *Ibidem*

17 II VATIKANSKI KONCIL, Konst.
Lumen Gentium, 28.

18 II VATIKANSKI KONCIL, Dekr.
Presbiterorum Ordinis, 4

¹⁹II VATIKANSKI KONCIL, Konst.
Lumen Gentium, 28.

²⁰ *Idem*.

²¹II VATIKANSKI KONCIL, Decr.
Presbiterorum Ordinis, 16.

²²*Ibidem*, 29.

²³IVAN PAVAO II, Carta Apost.
Ordinatio Sacerdotalis, 22-V-94, 2.

²⁴*Ibidem*

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
hr-hr/article/tema-24-2-sveti-red/](https://opusdei.org/hr-hr/article/tema-24-2-sveti-red/)
(4.04.2026.)